

paul vandenbussche : de temperamentvolle verdediger van zijn "arrière-pays"

Paul Vandenbussche, een authentieke Vlaamse Brusselaar, werd geboren op 9 augustus 1921. Wie een beetje vertrouwd is met de politieke en sociale geschiedenis van ons land, weet of zou toch moeten weten dat in datzelfde jaar de vrouwen stemrecht kregen in de gemeenteraadsverkiezingen, de vakbonden stakingsrecht verwierven en de achturedag werd ingevoerd.

Verwonderlijk is wel dat in de teksten van de vele huldeblijken die hem te beurt zijn gevallen, wij nooit de ondeugende vermelding hebben gevonden dat in de meimaand van Vandenbussche's geboortjaar de Communistische Partij van België werd opgericht. Of het ene een antwoord was op het andere kan spijtig genoeg noch op biologische noch op historische gronden worden aangetoond. De Leuvense loopbaan van Paul Vandenbussche begon in 1939, toen hij onder zachte familiale dwang en zonder enige geestdrift geneeskunde ging studeren aan onze Alma Mater en... glansrijk gebuisd werd. Wellicht gebruikte hij dit resultaat als doorslaggevend argument om een totaal andere studierichting in te slaan, m.n. rechten en moderne geschiedenis. Ditmaal blijkbaar met veel geestdrift want student Vandenbussche behaalde nu onmiddellijk briljante resultaten. Later zou hij overigens zijn grote eruditie in beide disciplines bewijzen, eerst als ambtenaar en nadien tijdens zijn snelle klim in de BRT-hiërarchie, die hem van journalist in 1945 tot administrateur-generaal bracht in 1980. Talloze ontwerp-teksten van omroepstatuten en decreten zijn uit zijn pen gevloeid. En wie herinnert zich niet de ongeëvenaarde manier waarop hij in het begin van de jaren vijftig zijn ruime geschiedkundige bagage gebruikte als radiojournalist en redactiesecretaris buitenlandse politiek !

Koppelt U, dames en heren, aan dit alles nog een ijzersterk geheugen, een onwrikbare beginselvastheid en tegelijk een grote dosis humor, dan zult U begrijpen waarom Paul Vandenbussche met zijn historische terugblik zo ontwapenend, zo overtuigend en soms zo vernietigend kan uithalen naar zijn belagers. Hoe dikwijls zou hij, met half toegeknepen oogjes en met een brede grijns, het niet aan zijn studenten gezegd hebben : "het NIR werd als eerste openbare omroepdienst in België - hier komt de grijns - door een liberaal minister in het leven geroepen". Voor een student met een kort geheugen kon hij nog veel begrip opbrengen, maar de modieuze ideoloog met een kort geheugen - misschien is dit een tautologie - werd ongenadig afgestraft. En wee de late acht-en-zestiger die, zwaaiend met een conflict-model, Vandenbussche probeerde te strikken met vragen over het zgn. slecht geweten van het Westen of over de dreigende ondergang van het avondland. Met een ijzeren logica, milde satire en een subtiele combinatie van schuchterheid en plots oplaaiend temperament straalt hij zijn overtuiging uit, zijn "arrière-pays", zoals hij zelf zegt, zijn geestelijk land van herkomst. Hij is een van Vlaanderens meest strijdbare apologeten van de Westerse beschaving en cultuur. Steeds opnieuw heeft men hem horen pleiten voor een groter weerstandsvermogen tegen alles wat deze cultuur bedreigt, en hij

beseft beter dan wie ook wat Konrad Adenauer eens verklaarde : geschiedenis is de totale som van de dingen die vermeden hadden kunnen worden. En wie dit uiteindelijk niet gelooft, wordt verwezen naar Max Weber en vooral naar Raymond Aron.

In 1974 werd hij aangesteld tot buitengewoon hoogleraar aan de Faculteit der Sociale Wetenschappen, en tot twee jaren na zijn emeritaat in 1986 doceerde hij het vak "Ontwikkeling, Organisatie en Werking van de Omroep". Op het eerste gezicht zou men kunnen zeggen dat hij zich met een dergelijke onderwijsopdracht in een moeilijke positie had laten manoeuvreren : het betrof hier - zo zei men - HET voorbeeld van een conflictpositie tussen twee sociale rollen, die van kritisch bevrager van een omroeporganisatie en die van opperhoofd van diezelfde organisatie. Het is intussen wel duidelijk geworden dat onze emeritus zelf die positie nooit als conflictueel heeft aangevoeld. Hij kon inderdaad in de Van Evenstraat als docent afstand nemen van zijn zorgenkind, om het, een half uur later, in de BRT, als administrateur-generaal opnieuw in bescherming te nemen. Van enige gespletenheid is er bij hem, althans zichtbaar, nooit enig spoor geweest. Wel integendeel, hij wist zijn Raad van Bestuur te overtuigen om de Communicatiewetenschappelijke congressen te sponsoren, en elke zaterdagvoormiddag ontving hij zijn thesisstudenten op de Reyerslaan.

Collega Vandenbussche, namens het departement Communicatiewetenschap, dat gedurende bijna vijftien jaar op uw kennis en ervaring een beroep heeft mogen doen, danken wij U voor uw grote inzet, de stijlvolle en boeiende manier van lesgeven (ook wanneer uw stem het liet afweten), voor de zorg ook waarmee U de vele eindverhandelingen over de omroepproblematiek begeleidde, en daarvoor desnoods heel de BRT overhoop liet zetten om vergeelde maar door U niet vergeten documenten uit de archiefdozen te lichten.

Ik ben U persoonlijk ook dankbaar voor de vele passionante gesprekken over de omroepactualiteit, gesprekken die des te pittiger werden wanneer U ze culinair liet omkransen met één of andere schitterende "Château". Aan deze fijnzinnige, intellectueel-gastronomische hoogstandjes heb ik ook de herinnering overgehouden van een quasi continue verwijzing naar vrouw en gezin.

Het is ons dan ook een voorrecht, Mevrouw Vandenbussche, U in ons huldewoord te betrekken en U onze erkentelijkheid uit te drukken voor uw grote steun aan het werk van uw echtgenoot.

Paul, bescheiden maar wijze collega die U zijt, schuchtere en toch temperamentvolle manager, epicurist, buffer, intellectuele dwarsligger, bevechter van modieuze ideologieën, culinaire aristocraat, fiere echtgenoot en vader, goede raadgever in betere en slechtere dagen, wij wensen U en Mevrouw een nog lang en gezond leven toe en hopen U nog vaak in Leuvense contreien te ontmoeten. De kwestie wie dan de "Château" betaalt, zullen wij vanuit ons harmoniemodel wel regelen.